Luonnonvarakeskus

Dnro:
2669/00 00 02 00/2018

11.9.2018

Asia: U 73/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevista ehdotuksista

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: tutkija Olli Niskanen

Luken asiantuntijalausunto

1 Tausta

Valtioneuvosto on laatinut kirjelmän eduskunnalle yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevista ehdotuksista ja pyytää sitä koskien Luonnonvarakeskuksen asiantuntijalausuntoa. Kysymyksessä on laaja kokonaisuus, jossa käsitellään sekä EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP:n) uudistamisen strategiasuunnitelma että komission asetusehdotukset.

2 Lausunto

Merkittävin CAP:n uudistamisehdotuksen asia on EU-rahoituksen leikkaus, jonka vähennys vuosittaisessa rahoituksessa olisi noin 168 miljoonaa euroa (2018 hinnoin). Leikkauksen suuruus havainnollistuu, kun sitä verrataan viime vuosina alle 500 miljoonan euron painuneeseen maatalouden yrittäjätuloon, johon kuluva vuosi ei tuonut parannusta. Käyvin hinnoin laskettuna ykköspilarin menot vähenevät 15 prosenttia vuodesta 2020 vuoteen 2027, ja toisen pilarin 25,2 prosenttia. Tämä on silmiinpistävä ilmaus komission prioriteeteista. Toisen pilarin osuus on ollut Suomelle suhteellisesti merkittävämpi, johon leikkaus kohdistuu siis suhteellisesti voimakkaammin.

Tukioikeusjärjestelmän poistaminen (s. 21) voi edesauttaa hallinnollisen taakan vähentämistä. Suoraan pinta-alaan perustuva tukijärjestelmä voisi kuitenkin johtaa peltopinta-alan kasvuun, toisin sanoen pellon raivaamiseen. Vuoden 2004 jälkeen raivatuille pellolle ympäristökorvausta ja luonnonhaittakorvausta ei ole myönnetty, jolla on ollut raivausta hillitsevä vaikutus. Tieto peltolohkojen korvauskelpoisuudesta edellyttää jonkinlaisen tukioikeuksien hallintajärjestelmän olemassaoloa, jos käytäntöä halutaan jatkaa.

Mahdollisuus tuotantosidonnaisten EU-tukien ylläpitämiseen on ollut Suomelle tärkeä asia maataloustuotannon volyymien säilyttämisen näkökulmasta. Tuotantosidonnaisen tuen merkitys on Suomessa suuri erityisesti kotimaisen naudanlihan tarjonnassa, koska emolehmäpalkkioiden irrottaminen tuotannosta katkaisisi emolehmien määrän kasvun, mikä nopeuttaisi naudanlihan kokonaistuotannon vähenemistä. Tuotantosidonnainen lypsylehmäpalkkio on puolestaan tärkeä Etelä-Suomen AB-tukialueen maidontuotannolle, joka on naudanlihantuotannon tavoin ollut pitkään laskusuunnassa. Suomi saa nykyisin maksaa 20 prosenttia EU:n ykköspilarin suorista tuista tuotantoon sidottuna ja ehdotuksen mukaan saman suhteellisen osuuden saisi säilyttää jatkossakin.

Tukien leikkaus tiloilta, joilla CAP -tuet ylittävät 60 000 - 100 000 euroa (s. 21) on politiikan koherenssin kannalta ristiriitainen tavoite, koska toisaalta pyritään

tilakokojen kasvattamiseen ja rakennekehityksen edistämiseen. Palkkojen ja palkattoman työn kustannusten vähentämismahdollisuuden käytännön toteuttaminen on hallinnollisesti vaikea kysymys.

Pakolliseksi ehdotettu toimenpide uudelleenjakotuki on tukileikkurin tavoin ristiriitainen rakennekehityksen edistämisen tavoitteiden kanssa. EU:n mittakaavassa Suomen CAP-tuet jakaantuvat jo nykyisellään melko tasaisesti erikokoisten tilojen välillä.

Ehdollisuus täydentävien ehtojen ja viherryttämisen korvaajana on lähtökohtaisesti hyvä ajatus. On kuitenkin tarpeellista jälleen kerran tuoda esiin Suomen erityispiirteet, kuten viljelykierrossa tapahtuva nurmiviljely, joka eroaa *pysyvän nurmen säilyttämisen* vaatimuksen tavoitteista. Samoin *paljaan maan kielto* vaikeuttaisi savimaiden viljelyä ja voisi johtaa esimerkiksi torjunta-aineiden käytön lisääntymiseen. Ehdollisuuteen kuuluu myös *turvemaiden tarkoituksenmukainen suojelu*, jonka määritelmä on toistaiseksi epäselvä ja siten mahdoton kommentoida. Ehdollisuus sisältää myös päällekkäisiä toimenpiteitä nykyisen ympäristökorvausjärjestelmän kanssa, ja siten voi rajoittaa 2-pilarin kautta toteutettavien toimenpiteiden valintaa.

Kansalliset verotustoimet (s. 10) voi mahdollistaa verotuksen tasaamisen vuosien välillä, jota ei enää automaattisesti katsottaisi valtiontueksi. Tämä antaisi kansallista liikkumavaraa tilojen omaehtoisen tulonvaihteluihin varautumisen tukemiseen. Esimerkiksi Australiassa ja Uudessa Seelannissa, joissa hintavaihteluihin on sopeuduttu jo hieman pidempään, viljelijät voivat jaksottaa tuloja laajamittaisen tulojen varausjärjestelmän (talletusten) avulla.

Yhteenvetona Luonnonvarakeskus toteaa, että komission ehdotukset useiden toimenpiteiden pakollisuudesta ovat ristiriitaisia aiemman retoriikan kanssa, jossa puhuttiin siirrettävän nykyistä enemmän vastuuta järjestelmän rakenteesta jäsenvaltioille. Vapaaehtoisuuden lisääminen monien toimenpiteiden valintaan antaisi mahdollisuuksia jättää pois Suomen maatalouden rakenteeseen huonosti soveltuvat toimenpiteet.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat: tutkija Olli Niskanen, professori Jyrki Niemi